

Ekim/October 2025, Cilt/Volume: 15, Sayı/Issue: 2, ss. 173-187.

Başvuru/Submitted: 20.02.2025

Kabul/Accepted: 11.04.2025

Yayın/Published: 27.10.2025

DOI: 10.17828/yalovasosbil.1643709

Araştırma Makalesi/Research Article

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/yalovasosbil>

2000 ve Sonrası Kuşakta Küfür Algısının İncelenmesi: Şanlıurfa Örneği

Canan Gira* - Sinan Gira** - Rıza Yıldızbakan*** - Lütü Ağırağaç****

Öz

İnsanlık tarihi boyunca kuşaklar arası farklılıkların olduğu ve bu kuşakların zaman ve mekâna bağlı olarak değişiklik gösterdiği bilinmektedir. Bu bağlamda teknolojiyle iç içe olan kuşaklar ile diğerleri arasında belirgin farklılıklar görülmektedir. 2000 sonrası bu kuşak, sosyalizasyon sürecinde küfre maruz kalmaktadır. Çalışmada, bu kuşak mensubu olan ortaöğretim onuncu sınıf öğrencilerinin küfür algılarını incelemek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin; küfrün ne olduğu, neden küfrü tercih ettiği, daha çok hangi ortamlarda küfre maruz kaldığı, küfre maruz kalırken ve küfrederken ne hissettiği ve son olarak da küfrü önlemeye yönelik hangi önerileri sundukları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda ortaöğretim öğrencilerinin küfrü nasıl algıladığını ortaya koymak üzere Şanlıurfa İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı ortaöğretim kurumlarında okula devam eden 142 onuncu sınıf öğrencisine açık uçlu anket formu uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulguların analizinde betimsel analiz tekniği uygulanmıştır. Araştırma sonucunda ortaöğretim öğrencilerinin küfrü; kötü söz, hakaret etmek, sinirlilikten kaynaklı tepki, argo ve cinsel içerikli söz olarak tanımladığı tespit edilmiştir. Öğrencileri küfre iten neden ise sinirlilik hali ve öfkeyi yatıştırma olarak görülmüştür. Öğrencilerin okul, mahalle ve aile ortamında küfre çokça maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Küfreden ve küfre maruz kalan öğrencilerde gözlenen duygunun kötülük, üzgün olma ve acizyet olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyoloji, Z kuşağı, Öğrenci, Aile, Küfür.

Examining the Perception of Profanity in the Generation of 2000 and After: The Example of Şanlıurfa

Abstract

It is known that there have been differences between generations throughout human history and that generations change depending on time and space. In this context, there are significant differences between generations that are intertwined with technology and others. This generation is called

* Öğretmen, TOBB Fen Lisesi, İngilizce Öğretmenliği, cananilisik@gmail.com, 0009-0000-3583-8901

** Öğretmen, Şanlıurfa Fen Lisesi, Sosyoloji, girasinan@gmail.com, 0000-0002-4754-9071

*** Öğretmen, Şanlıurfa Fen Lisesi, Sosyoloji, rizayldbkn2023@gmail.com, 0009-0009-9486-6334

**** Öğretmen, Şanlıurfa Fen Lisesi, Kimya Öğretmenliği, lagiragac@gmail.com, 0009-0000-4226-6075

Generation Z in the western sense. This generation after 2000 is exposed to swearing during the socialization process. The study aimed to examine the perceptions of swearing of tenth-grade secondary school students who are members of this generation. In this direction, it was attempted to reveal what swearing is, why the students prefer swearing, in which environments they are exposed to swearing mostly, how they feel when exposed to swearing, and finally what suggestions they offer to prevent swearing. In line with this purpose, an open-ended questionnaire form was applied to 142 tenth-grade students attending secondary education institutions affiliated with the Provincial Directorate of National Education in order to reveal how secondary school students perceive swearing. Descriptive analysis technique was applied in the analysis of the findings. As a result of the research, it was determined that secondary school students defined swearing as bad words, insults, reactions caused by anger, slang and sexually explicit words. The reason that pushed the students to swear was seen as nervousness and calming the anger. It is determined that students are more exposed to swearing in school, neighborhood and family environments. It is determined that the feelings observed in students who swear and are exposed to swearing are evil, sadness and helplessness.

Keywords: Sociology, Generation Z, Student, Family, Swearing.

Giriş

İnsanlık tarihine bakıldığında zaman ve mekânla bağlı olarak kuşaklar arası farklılıkların olduğu açıkça görülmektedir. Teknolojik gelişmelere şahit olan kuşaklar ile diğerleri arasında da farklılıkların olduğu bir gerçektir. Teknolojik gelişmelerin hâkim olduğu dünyada doğan ve bu teknolojiyle iç içe olan 2000 ve sonrası kuşak Z kuşağı olarak adlandırılmaktadır. 2000 ve sonrası kuşak, teknolojiyi hızlı şekliyle kavrayan, dünyevi düşünen, iş ve işlemleri hızlı ve titiz yapan özelliklere sahiptir (Kayıkçı ve Bozkurt, 2018: 54-64).

Küfür algısı bağlamında 2000 ve sonrası kuşağın (Z Kuşağı) ön plana alındığı bu araştırmada ilk olarak kuşak kavramına değinilmektedir. Neredeyse aynı zamanda doğan ve aralarında kan bağı bulunmayan ama yaşadıkları çağın etkisiyle benzer davranış, düşünce ve tutumlara sahip olan bireyler aynı kuşaktan sayılmaktadır. Kuşakları biçimlendiren farklı nedenler vardır: savaşlar, ekonomik buhranlar, olağanüstü olaylar, teknolojik gelişmeler, ünlü kişiler ve müzik... Bunlar insanları genç yaşta etkileyen faktörlerdir (Akduman ve Hatipoğlu, 2021: 203-226). Tarihin akışı içinde her dönemde çeşitli önemli olaylar yaşanmaktadır. Bu önemli olaylar, dönemler üzerinde etkili olup farklı kuşak türlerine de yol açmaktadır. Bu bağlamda kuşaklar yıl çizgileriyle kesin ayırt edilmeyip dönem üzerinde etkili olan olaylar doğrultusunda adlandırılmaktadır (Savaş ve Karataş, 2019: 223-23). Kuşak kavramı doğrultusunda yapılan çalışmalar incelendiğinde kuşakların beşe ayrıldığı görülmektedir. Bu kuşaklar; Batı dilinde Bebek Patlaması, X, Y, Z (2000 ve sonrası) ve Alfa kuşağı olarak ele alınır (Demirel, 2021: 1796-1827).

Kuşaklar, insanların yaşadığı dönemin önemli olaylarından etkilenmesiyle ortaya çıkmıştır. Kuşakların ne zaman başladığı ve ne zaman bittiği kesin olarak bilinmese de kuşaklar genel çoğunluğa göre adlandırılmıştır (Savaş vd., 2019: 223-23).

Şimdi sırasıyla bu kuşakları ele alalım:

Sessiz Kuşak (1925-1945): Bazı kaynaklarda “Geleneksel Kuşak” ya da “Erişkin Kuşak” olarak da bilinen bu kuşak, 1925-1945 arası dönemde doğan kişilerden oluşur. Sessiz kuşak, dönemin önemli olayları incelendiğinde onlara uygulanan baskılar sebebiyle emin olmadıkları konularda daha tedbirli, risk alma konusunda da isteksiz davranmaktadır (Adıgüzel, Batur, Ekşili, 2014: 165-182).

Bebek Patlaması Kuşağı (1946-1964): “Ekonomik Büyüme Kuşağı” veya “Soğuk Savaş Kuşağı” olarak da bilinmektedir. 1946-1964 yılları arasında doğanların mensubu olduğu kuşaktır. Bu kuşak aynı evde başta çocukları olmak üzere daha sonra yaşlanan anne ve babalarına da baktıkları için “Sandviç Kuşak” olarak da bilinmektedir. Bu kuşak bireyleri üç nesli aynı evde barındırdığı için hem tutucu hem de yeniliğe açık ve uyumlu bireylerdir (Üstün ve Taş, 2021: 251).

X Kuşağı (1965-1979): Bu kuşak mensubu bireyler 1965-1979 arasında doğan kişilerden oluşur. Doğum kontrolü politikasının etkili bir şekilde uygulandığı döneme denk gelen bu kuşağın üye sayısı

diğer kuşakların üye sayısına göre daha azdır. X Kuşağı, savaş sonrası dönemin ekonomik sıkıntılarından olumsuz etkilenir ve “Kayıp Kuşak” olarak da bilinir (Bilgili ve Çetin, 2019: 135-151).

Y Kuşağı (1980-2000): 1980-2000 tarihleri arasında doğan bu kuşak “Milenyum Kuşağı” olarak da bilinmektedir (Kocakaya ve Dönmez, 2022: 140). Bu kuşak üyeleri doğal felaketlerin, terörizm, AIDS ve obezite gibi hastalıkların endişe edici şekilde yaygınlaşmaya başladığı dönemde yetişmişlerdir. Üstelik bu dönem teknolojik, ekonomik ve siyasî değişimlerin önceki dönemlere göre daha çok hızlandığı bir dönem olmuştur (Kuyucu, 2017: 845-872).

Z Kuşağı (2000 ve sonrası): 2000 ve sonrasındaki yıllarda doğan kişilerin oluşturduğu kuşaktır. Bu kuşak bireyleri “Kuşak I” ya da “İnternet Kuşağı” olarak da bilinmektedir. Z kuşağıyla ilgili araştırmacıların birbirinden farklı tanımları mevcuttur. Bu tanımlardan birisine göre “İnternetsiz bir dünyayı anlamsız bulan, sosyal platformları aktif kullanan ve sosyal platformları asıl iletişim kanalı kabul eden, farklı kültürlerle hoş görüşle bakan, elektronik cihazları iyi kullanan, küresel haberleri takip eden, hızlı karar veren gençlerin oluşturduğu kuşaktır (Ziyagil, 2021: 114-133). Z kuşağı üyelerinin bilgiye ulaşmada teknolojiden faydalanma oranları oldukça yüksektir. Daha erken yaşlarda eğitime başlamalarından dolayı zihinsel gelişimleri hızlıdır. X ve Y kuşağına göre bireysellik daha fazladır. Sosyal medya sosyalleşmenin en aktif olduğu alandır (Taş, Demirdöğmez, Küçüköğlü, 2017: 1035).

Alfa Kuşağı (2011 ve sonrası): 21. yüzyılda doğmuş kişileri kapsayan ilk kuşaktır. Mc Casey’in ifadesiyle Alfa kuşağı mevcut potansiyeliyle eğitim seviyesi yüksek olan, teknolojik gelişimlerden ötürü desteklenen ve dünyanın en zengin kuşağıdır (Kayıkçı vd., 2018: 54-64). 2000 ve sonrası kuşak diğer kuşak türlerine göre farklı özellik ve düşünsel yapıya sahiptir. Bu kuşağı diğer kuşak türlerinden ayıran en önemli detay ise değişimin ve hızlı kırılmaların yaşandığı zamanda dünyaya gelmeleridir (Taş vd., 2017: 1035).

2000 ve sonrası kuşak teknolojik gelişmelerin hızlı olduğu çağdaki kuşak grubudur. Bu kuşak, zamanını daha çok internet, TV ve sosyal medyadaki çeşitli platformlarda harcamakta ve bu tür ortamlarda sosyalleşmektedir. Bu doğrultuda farklı sosyal platformlarda vakit geçirip sosyalleşen, daha doğrusu teknolojiyle iç içe bir yaşama sahip olan bu kuşak daha çok iletiye ve çeşitli şiddet türlerine maruz kalmaktadır. Bu şiddet türlerinden biri de küfürdür.

Doğası gereği her canlı gibi insan da çeşitli durumlar karşısında hayatını devam ettirmek ve kendini korumak için birtakım savunma mekanizmalarına ihtiyaç duyar. Özellikle biyolojik, psikolojik ve sosyolojik yönüyle insan, bu canlıların içinde farklı bir yapıya sahiptir. Bu sebeple onu rahatsız eden bir durum karşısında bazen akıl ve mantık ilkeleri doğrultusunda hareket ederken bazen de bu ilkelere aykırı hareket eder. İşte bu aykırı davranışlardan biri de küfretmektir.

Küfür, dilimizde iki manada kullanılmaktadır. İlki; dinî terminolojik anlamı olan İslâm’ı kabul etmeme şeklindeki manasıdır ki bu manada küfür, konumuzun dışında kalmaktadır. Diğer manası ise sövmek; onur kırıcı, çoğu basmakalıp kaba sözler söylemek; donatmak, kalaylamak, kayarlamak, küfretmek, yıkamaktır (TDK,2019).

Küfür, toplumsal hayatta farklı anlamlarda kullanılmaktadır. İlk olarak; Tanrı’nın varlığı ve birliğini inkâr etmeye yönelik sözler ya da davranışlar olarak geçer (Çiçek ve Yağbasan, 2019: 13-37). Küfrün asıl işlevi ise söyleyenin duygu ve tutumlarını dil aracılığıyla duygusal bir şekilde ortaya koymasındır (Ljung, 2011: 45). Başka bir ifadeyle küfür, kişinin sosyal ortam gözetmeksizin hakaret içeren ve sakıncalı potansiyeli olan kelimelerin kullanımınıdır. Küfür; argo, etnik hakaretler, kabadayılık ve sözlü şiddet gibi hoş karşılanmayan sözler içermektedir (Fagerslen, 2012: 328).

Günlük hayatta en güvenilir ve en sağlıklı ortamlarda bile küfür kendini kabul ettirmiş durumdadır. Hemen hayatın her alanına nüfuz etmiş durumdadır. Ayrıca küfür barındıran rap tarzı müzikler kalburüstü kanallarda yayınlanmakta ve radyolarda da DJ’ler tarafından insanları eğlendirmek amacıyla kullanılan bir dil haline gelmektedir. Küfretmenin saldırgan davranışları engellediği ve küfrün -hoş karşılanmamasına rağmen- stresli kişilerde psikolojik açıdan olumlu etkiler bıraktığı da söylenebilmektedir.

Dikkate değer oranda 2000 ve sonrası kuşak mensubunun bulunduğu Şanlıurfa ilinde 2000 ve sonrası kuşakta (Z kuşak) küfür algısının incelendiği bu çalışmada; ilin sosyal, ekonomik ve kültürel

yapısına uygun olarak küfrün nasıl şekillendiği ve nasıl algılandığı anlaşılmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda ortaöğretimdeki öğrencilerin görüşleri alınarak küfrün nasıl tanımlandığını ve algılandığını, sosyal ilişkiler içinde neden kullanıldığını, öğrencilerin küfürden ne yönde etkilendiğini ve küfre nasıl baktığını ortaya çıkarmak ve küfür algısının resmini çizmek amaçlanmaktadır.

Sonuç olarak bu çalışma, teknolojik gelişmeler hat safhada yaşandığı için her alanda dijitalleşen çağın üyesi olan 2000 ve sonrası kuşakta küfrün nasıl algılandığına yöneliktir. Bu çalışma 2000 sonrası kuşağın sadece küfür algısına odaklanması ile önemli ve farklıdır.

1. Yöntem

1.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma genel tarama modellerinden olan tekil tarama modeliyle ele alınmıştır. Araştırma modellerinden genel tarama, genellikle çok sayıda örnek içeren evrende tümel kanıya ulaşmak için evrenin tamamı ya da evrenden alınan bir parça üzerinden uygulanan tarama işlemi içerir. Tekil arama ise genel taramadan farklı olarak, değişkeni ayrı ayrı veya çeşit ya da oran olarak oluşumunu belirlemeyi hedefler. Ayrıca tekil tarama modeli, ilgili verilere ait ayrı ayrı betimlemeler yapar (Karasar, 2013:79-80).

1.2. Evren ve Örneklem

Çalışmadaki katılımcılar, 2024-2025 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Şanlıurfa merkezde liseye giriş puanı alt, orta ve üst kategoride yer alan onuncu sınıf düzeyindeki 142 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışmanın heterojenliğini artırmak amacıyla akademik başarısı farklı düzeyde olan okullar tercih edilmiştir. Örneklem seçiminde küme örnekleme türünden olan oranlı küme örnekleme tercih edilmiştir. Oranlı küme yapmak doğrultusunda çalışma evreni önceden araştırma verileri önemli farklılıklar getirebileceği varsayılan alt evrenlere bölünmüştür (Karasar, 2014). Bu doğrultuda İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün ilgili biriminden ortaöğretim okullarının liseye giriş puanı alınarak okulların hangi düzeye girdiği belirlenmiştir. Çalışma evrenindeki diğer öğrencileri daha iyi temsil edeceği düşünüldüğünden alt, orta ve üst düzey okullardan alınan öğrenciler kullanılmıştır. Bu bağlamda çalışmanın örnekleme; liseye giriş puanı alt, orta ve üst düzeylerdeki ortaöğretim okullarından tesadüfen seçilen üç ortaöğretim okulu öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışmanın örneklemini oluşturan katılımcılara ait demografik özellikler Tablo 1'de değerlendirilmiştir.

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Ortaöğretim Öğrencilerinin Demografik Özellikleri

Cinsiyet	Sıklık	Yüzde
Kız	68	47,8
Erkek	74	52,2
Toplam	142	100
Anne Eğitim Durumu		
Okuryazar değil	22	15,5
Okuryazar	11	7,7
İlköğretim	43	30,3
Lise	38	26,8
Lisans	24	16,9
Lisansüstü	4	2,8
Toplam	142	100
Baba Eğitim Durumu		

Okuryazar değil	5	3,5
Okuryazar	11	7,7
İlköğretim	43	30,3
Lise	29	20,4
Lisans	35	24,6
Lisansüstü	19	13,4
Toplam	142	100

Tablo 1'e bakıldığında araştırmaya katılan öğrencilerin %52,2'si erkek, %47,8'i ise kız öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin anne eğitimine bakıldığında %30,3'ü ilköğretim mezunu, %26,8'i lise mezunu, %16,9'u lisans mezunudur. Annelerin %15,5'i okuryazar değilken %7,7'si okuryazardır. Annelerin küçük bir bölümünü oluşturan %2,8'i lisansüstü eğitim almıştır. Çalışma kapsamındaki öğrencilerin babalarının %30,3'ü ilköğretim mezunu, %24,6'sı lisans mezunu, %20'si lise mezunudur. Babaların %7,7'si okuryazar iken %3,5'i okuryazar değildir.

1.3. Veri Toplama Aracı

Görüşmeler 07.12.2024-08.12.2024 tarihleri arasında gönüllülük esas ve gerekli izinler alınarak gizlilik ilkesi çerçevesinde yapılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda Şanlıurfa ilinde farklı demografik özelliklere sahip ve liseye giriş puanı alt, orta ve yüksek düzeyde olan 142 öğrenciye açık uçlu anket soruları sorularak araştırma gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler ortalama 7-12 dakika aralığında sürmüştür. Araştırmada veri toplamak için araştırmacılar tarafından geliştirilen ve uzmanların görüşleri doğrultusunda şekillenen açık uçlu anket kullanılmıştır. Katılımcılardan bilgi toplama amacıyla geliştirilen anket formu iki kısımdan oluşmaktadır. İlk kısım, öğrencilere ait demografik bilgilerden oluşmuştur. İkinci kısımda ise 2000 ve sonrası kuşak mensubu öğrencilerin küfür algılarını belirlemek amacıyla aşağıda verilmiş olan sorular sorulmuştur.

1. Sizce küfür nedir?
2. Neden küfredersiniz?
3. Küfrü ilk olarak nerde duydunuz?
4. Eğer birine küfrederseniz kendinizi nasıl hissedersiniz?
5. Eğer biri size küfrederse kendinizi nasıl hissedersiniz?
6. Küfretmeme konusunda çevrenizden ve büyüklerinizden biri bilgilendirme yaptı mı?
7. Sizce küfrü önlemek için neler yapılabilir? Önerileriniz nelerdir?

Anket formunun geçerliliğini belirlemek amacıyla anket, uzman görüşüne sunulmuş ve uzmandan alınan eleştiriler doğrultusunda düzeltmeler yapılmıştır. Anket, uygulamaya konulmadan önce 30 tane onuncu sınıf öğrencisine uygulanarak ön denemeden geçirilmiştir. Anket, uzman görüşü ve ön deneme sonuçları doğrultusunda geliştirilmiştir. Son şekille birlikte anket uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini gerçekleştirmek hedefiyle, ortaöğretim öğrencilerinin açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar, araştırmacılar ve uzman kişiler tarafından incelenerek "Görüş Birliği" ve "Görüş Ayrılığı" olan maddeler belirlenmiştir. Çalışmanın güvenilirliği için Miles ve Huberman'ın (1994) gösterdiği formül kullanıldıktan ve hesaplama $P=87$ değeri bulunduktan sonra çalışma güvenilir olarak kabul edilmiştir. Anket formundaki tüm sorular belirlendikten sonra İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün ilgili biriminden gerekli yasal izinler alınmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin gönüllülüğü de esas alınarak sonrasında veriler toplanmaya başlanmıştır.

1.4. Verilerin Analizi

Araştırma, 2024-2025 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Şanlıurfa il merkezindeki örneklem

kapsamındaki öğrencilerin açık uçlu ankete verdikleri cevaplarla sınırlıdır. Her bir katılımcı K1, K2 ve K3... şeklinde kodlanmıştır. Öğrencilerden toplanan veriler analiz aşamasında doğrudan yazıya aktarılmıştır. Ortaöğretim öğrencilerinin küfür algısını incelemek amacıyla açık uçlu anket yoluyla toplanan veriler nitel araştırma tekniklerinden betimsel analiz aracılığıyla analiz edilmiştir. Betimsel analiz yapılırken elde edilen veriler, oluşturulan temalara göre özetlenmiş ve yorumlanmıştır. Elde edilen veriler katılımcılarından doğrudan alınarak frekanslarla (sıklık) ve yüzdelik oranlarla (yüzde) birlikte tablo halinde sunulmuştur.

2. Bulgular

Bu bölümde katılımcılardan açık uçlu sorular aracılığıyla elde edilen veriler başlık ve tablolar halinde verilmiş ve katılımcıların görüşleri doğrudan alıntılanarak yorumlanmıştır.

2.1. Küfrün Tanımı

Katılımcıların küfre yönelik tanımlarını belirlemek amacıyla açık uçlu ankette ilk olarak “Sizce küfür nedir?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin verdiği yanıtların frekans dağılımı ve yüzdelik dilimi Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Küfür

Küfür Tanımı	Sıklık	Yüzde
Kötü söz	43	30,2
Hakaret etmek	29	20,4
Argo söz	27	19
Cinsel içerikli sözler	14	9,8
Sinirlilik kaynaklı tepki	13	9,1
Ağır laf	9	6,3
Anlamı olmayan söz	1	0,7
Duyguların bilinçsizce dışa vurumu	1	0,7
İnsanları gücendiren söz	1	0,7
Allah’ı inkâr etme	1	0,7
Refleksle ortaya çıkan	1	0,7
Kavgaya sebep olan sözler	1	0,7
Kişinin ailesinden gördüğü terbiye ve hareketler	1	0,7
Toplam	142	100

Katılımcıların %30,2’si kötü söz, %20,4’ü hakaret etmek, %19’u argo sözler, %9’u cinsel içerikli sözler, %9,1’i sinirlilikten kaynaklı tepki, %6,3’ü ağır laflar ve son olarak %0,7’si anlamı olmayan söz, duyguların bilinçsizce dışa vurumu, insanları gücendiren söz, Allah’ı inkâr etmek, refleksle ortaya çıkan, kavgaya sebep olan ve son olarak da kişinin ailesinden gördüğü terbiye ve hareketler olarak yanıtlamıştır. Katılımcıların bazı görüşleri aşağıda verilmiştir.

“İnsanın zoruna giden ağır kelime grubu, ayıp, kulağa hoş gelmeyen kötü sözlerdir.” (K14).

“Sinirlendiğimizde kullanılan veya kötü biri hakkında konuşurken cümleyi tamamlayan kötü laflar, şeyler.” (K29).

“ İnsanların birbirine söylediği kötü kelimeler ve cümleler.” (K45).

“Tartışma esnasında duyguların ifadesinde dilin yetersiz kalması durumunda refleks olarak yapılan kötü söz, hakaret.” (K140).

Araştırma verilerine bakıldığında ortaöğretim öğrencilerinin küfre yönelik tanımlarının farklılık gösterdiği görülmektedir. Öğrenciler küfrü, sıklıkla kötü söz olarak tanımlamışlardır. Kötü sözlerle ailede, mahallede, okulda, sosyal çevrede ve sosyal âlemde kısaca her türlü ortamda maruz kaldıklarından küfrü kötü söz olarak tanımlamış olabilirler.

2.2. Küfretmek

Katılımcılara ikinci soru olarak *“Neden küfrederiz?”* sorusu sorulmuş, yanıtları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Küfretme Nedenleri

Küfretme Nedeni	Sıklık	Yüzde
Sinirlenince	68	47,8
Öfkeyi yatıştırmak için	16	11,2
Acziyet hissedildiğinde	13	9,1
Ağız alışkanlığı	11	7,7
Söylenecek söz yoksa	10	7
Stres atma	9	6,3
Bilinmiyor	8	5,6
Rahatlamak için	3	2,1
Keyiften	2	1,4
Tahrik etmek için	2	1,4
Toplam	142	100

Soruya; katılımcıların %47,8’i sinirlenince, %11,2’si öfkeyi yatıştırmak için, %9,1’i aciz hissetmekten, %7,7’si ağız alışkanlığı, %7’si söylenecek söz yoksa, %6,3’ü stres atma, %5,6’sı bilinmiyor, % 2,1’i rahatlamak için, %1,4’ü keyif ve tahrik etmek yanıtlarını vermiştir. Katılımcıların bazı görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Sinirlenince stresimizi atmak için.” (K3).

“Sinirlendiğimiz zaman tepkiyi anlamama durumunda ya da başkası küfrettiği zaman karşılık olarak ederiz” (K14).

“Sinirlendiğimizde, çıkmaza çıktığımızda, mantıklı düşünemediğimizde veya sinirli-üzgün ruh halinde, olayın yükünü kendimizden atmak isteği ile küfrederiz.” (K133).

“Ani sinirlenme durumunda gösterilen tepki.” (K106).

Araştırma verilerine bakıldığında küfretme sebeplerinde en ön sırada “sinirlenmek” gelmektedir. Katılımcıların çıkmaz durumlar karşısında ve yaşadığı olayın yükünü atmak için psikolojik rahatlatma durumu olarak küfrü tercih ettiği görülmüştür. Ayrıca sinirlilikten kaynaklı duygunun yoğun olduğu anlarda ve durumu ifade edememe gibi psikolojik anlarda da küfretme, katılımcılar tarafından tercih edilmiştir.

2.3. Küfürle İlk Karşılaşma Yeri

Katılımcılara üçüncü olarak “*Küfrü ilk olarak nerde duydunuz?*” sorusu sorulmuş, yanıtlar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Küfürle İlk Olarak Karşılaşma Yeri

Yer	Sıklık	Yüzde
Okul	57	40,1
Mahalle	32	22,5
Aile	19	13,3
Hatırlamıyor	14	9,8
Arkadaş ortamı	12	8,4
Akraba	7	4,9
Sosyal medya	1	0,7
Toplam	142	100

Soruya; katılımcıların %40,1’i okulda, %22,5’i mahallede, %13,3’ü ailede, %9,8’i hatırlamıyor, %8,4’ü arkadaş ortamında, %4,9’u akraba çevresinde ve son olarak %0,7’si sosyal medyada yanıtlarını vermiştir. Katılımcıların bazı görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

“3. sınıftayken sınıf arkadaşlarımdan duymuştum.” (K13).

“Çevremde çoğu kez duyuyorum. Okul içinde, sokakta, sosyal çevremde küçüklikten beri duydum.” (K101).

“Ortaokulda bir kavgayı izlerken birbirlerine söylenince duydum.” (K137).

“İlkokulda bir arkadaşım bana b.k demişti. İlk öğrendiğim küfürdü. Sonra da LOL oyununda çok küfür öğrendim.”(K45).

Katılımcıların küfre maruz kaldığı ve küfürlü sözlerle karşılaştığı yerlerin başında okul ortamı gelmektedir. Öğrenciler; mahallede veya okulda oyun oynarken sınıf arkadaşı tarafından küfre maruz kalmakta ya da küfre tanık olmaktadır. Yaşanan bu durum sonucunda öğrenciler sosyal öğrenme yoluyla küfrü öğrenir.

2.4. Katılımcının Küfrettiğinde Yaşadığı Hisler

Katılımcıların dördüncü olarak küfre yönelik algılarını belirlemek amacıyla “*Eğer birine küfrederseniz kendinizi nasıl hissedersiniz?*” sorusu sorulmuş, yanıtlar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Küfrettiğinde Yaşadığı Hisler

Katılımcının Yaşadığı Hisleri	Sıklık	Yüzde
Kötü	44	30,9
Rahatlamış	18	12,6
Pişman	14	9,8
Mutlu	13	9,1
O anki duruma bağlı	9	6,3

Üzgün	7	4,9
Hissiz	7	4,9
Kişiye bağlı	6	4,2
Utanırım	5	3,5
Aciz	4	2,8
Çaresiz	3	2,1
Garip	3	2,1
Rahatsız	3	2,1
Mahcup	2	1,4
Toplam	142	100

Katılımcıların %30,9'u kötü his, %12,6'sı rahatlamış, %9,8'i pişman, %9,1'i mutlu, %6,3'ü o anki duruma bağlı, %4,9'u üzgün ve hissiz, %4,2'si kişiye bağlı, %3,5'i utanırım, %2,8'i aciz, %2,1'i çaresiz, garip, rahatsız ve son olarak %1,4'ü soruyu mahcup olarak cevaplamıştır.

“Kötü hissediyorum ve tüm günümü kötü geçiriyorum.” (K1).

“Kendimi kötü hissederim çünkü küfür karşıdaki kişiyi kırabilir.” (K99).

“O anki sinirden sonra pişman olurum, keşke demeseydim diye kötü olurum.” (K14).

“Normalde kötü hissederim ama hak etmişse daha az kötü hissettirir.” (K126).

Katılımcılardan küfrü tercih edenlerin, küfrü genellikle sinirlilik hali, öfke patlaması ve acizlik gibi durumlarda tercih ettiği gözlenmiştir. Yaşadıkları anın psikolojik hali doğrultusunda küfür, sözlü bir savunma aracı olarak gözlenmiştir. Ayrıca küfretmeyi tercih edenlerin bir kısmının da küfrü psikolojik halin rahatlaması olarak tercih ettiği tespit edilmiştir.

2.5. Katılımcıya Küfredildiğinde Yaşananı Hisler

Araştırmada katılımcılara altıncı soru olarak sorulan “Eğer biri size küfrederse kendinizi nasıl hissedersiniz?” sorusu sorulmuş, yanıtlar Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıya Küfredildiğinde Yaşadığı Hisler

Katılımcıların Yaşadığı Hisler	Sıklık	Yüzde
Kötü	59	41,5
Sinirli	21	14,7
Şiddet uygulama	7	4,9
Aciz	6	4,2
Edilen küfre göre bağlı	6	4,2
Karşılık verme	6	4,2
Takmama	6	4,2
Öfkeli	4	2,8
Üzgün	4	2,8

Rahatsız	4	2,8
Savunmasız	4	2,8
Garip	3	2,1
İncinmiş	3	2,1
Tuhaf	3	2,1
Aşağılanmış	2	1,4
Berbat	1	0,7
Değersiz	1	0,7
Saygılı davranmama	1	0,7
Muhatap olmama	1	0,7
Toplam	142	100

Katılımcıların %41,5'i kötü, %14,7'si sinirli, %4,9'u şiddet uygulama, %4,2'si öfkeli, üzgün, aciz, edilen küfre bağlı, karşılık verme ve takmama, %2,8'i öfkeli, üzgün, rahatsız ve savunmasız, %2,1'i garip, incinmiş ve tuhaf, %1,4'ü aşağılanmış, %0,7'si berbat, değersiz, saygılı davranmama ve muhatap olmama olarak soruyu yanıtlamıştır. Katılımcıların bazı görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Kendimi kötü hissederim ve onu öldürmek isterim.” (K61).

“Kendimi kötü hissederim ve karşımdaki kişiye fiziksel şiddet uygulamak isterim.” (K103).

“Şiddet uygularım...” (K34).

“Ben de ona küfrederim, sonra kaygı ederim ve sinirlenirim, çok kötü olurum.” (K4).

Araştırmada katılımcıların kendilerine küfredildiği zaman genel anlamda kötü, sinirli hissettiği görülmektedir. Yaşanan kötü durumlar karşısında bazı katılımcıların fiziksel şiddete başvurduğu da görülmektedir. Bu bağlamda edilen küfrün, katılımcılar tarafından psikolojik olarak rahatsız edici olduğu yorumu yapılabilir.

2.6. Küfür Konusunda Bilgilendirmeler

Araştırmada katılımcılara yedinci soru olarak sorulan “Küfretmeme konusunda çevrenizden veya büyüklerinizden biri bilgilendirme yaptı mı?” sorusu sorulmuş, yanıtlar Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Katılımcının Küfretmeme Konusunda Bilgilendirilmesi

Katılımcı Bilgilendirilmesi	Sıklık	Yüzde
Evet	83	58,4
Hayır	59	41,6
Toplam	142	100

Katılımcıların %58,4'ünün küfretmeme konusunda aile büyüklerinden gerekli bilgilendirmeyi aldığı, %41,6'sının ise küfür konusunda herhangi bir bilgilendirme veya uyarı almadığı gözlenmiştir. Katılımcıların bazı görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Evet. Annem, babam ve abim her zaman bana ve kardeşlerime derler: Küfretmeyin! Birine küfrederseniz de kendinize etmiş olursunuz.” (K31).

“Annem her zaman bir insanı sevmiyorsan bile ona saygı göstermen lazım diyerek büyüttü beni, bu yüzden karşımdaki kişiye saygıdan dolayı bazen hakaret edemiyorum.” (K50).

“Evet oldu. Annem ve babam küçük kardeşimin arkadaş çevresinde fazlasıyla bu tarz söylemlerin olduğunu duyunca onlarla iletişimini kestirip bize ciddi uyarılarda bulundular.” (K82).

“Evet oldu. Annem ve babam kötü sözün insanı çirkin göstermesi, insanın etrafındakilerle arasının bozulması ve bu durumların sonucunda tek kalması ve zihinsel yönden olumsuz etkilenmesi konusunda örnekler vermişlerdi.” (K131).

Araştırmanın bulgularına bakıldığında katılımcıların yarısından fazlasının küfretmeme konusunda bilgilendirildiği görülmektedir. Bu bilgilendirilmelerin ise daha çok aile büyükleri tarafından yapıldığı görülmektedir. Ayrıca küfrün insan doğasına yakışmayan bir eylem olduğu ve sosyalleşme konusunda olumsuz etkileri olduğu gözlenmiştir.

2.7. Küfrü Önlemek İçin Öneriler

Katılımcılara son olarak sorulan “Sizce küfrü önlemek için neler yapılabilir? Önerileriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş, yanıtlar Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Küfretmemeye Yönelik Önlemleri

Katılımcı Önerileri	Sıklık	Yüzde
Okullarda seminerler verilmeli	35	24,6
Küfür önlenemez	24	16,9
Kitap okuma	15	10,5
Ahlak dersi eğitimi verilmeli	13	9,1
Cezai işlem	12	8,4
Fikrim yok	10	7,4
Aile eğitimi	9	6,3
Psikolojik destek alma	9	6,3
Bilinçlendirme	8	5,6
Okullarda disiplin kuralları	5	3,5
Dil ve hitabet eğitimi	2	1,4
Toplam	142	100

Küfrü önlemek için katılımcıların %24,6’sı okullarda eğitim ve seminer, %16,9’u küfür önlenemez, %10,5’i kitap okuma, %9,1’i ahlak dersi eğitimi, %8,4’ü cezai işlem, %7,4’ü fikrim yok, %6,3’ü aile eğitimi ve psikolojik destek, %5,6’sı bilinçlendirme, %3,5’i okulda disiplin kuralları ve son olarak %1,4’ü dil ve hitabet eğitimi önerilerini sunmuştur.

“Aile içi ve okul ortamlarında gerekli eğitimler çocuklara verilmelidir; ayrıca büyüklerimiz bu konuda daha dikkatli davranmalıdır.” (K40).

“Bence özellikle genç yaş grubundaki çocukların bilinçlenmesi adına küfürle ilgili seminerler artırılmalı ve ayrıca okullarda haftada bir saat bile olsa küfür konusunda bilinçlendirme dersleri konmalı. Çünkü bence toplumda fizik veya matematik bilmek ne kadar önemliyse toplumdaki bireylerin bilinçli ve ahlaklı bir toplumu oluşturması da en az o düzeyde önemlidir.” (K90).

“Okullarda seminerler düzenlenerek öğrencilere bilgi vermek.” (K103).

“Ahlak dersleri artırılmalı ve toplumsal hayata iyi gelebilecek davranışların sergilenmesi için konferanslar ve eğitimler okullarda verilmeli.” (K107).

Küfrü önlemek için katılımcıların sunduğu öneriler şöyledir: Okullarda eğitimler ve seminerler verilmeli, öğrenciler kitap okumaya teşvik edilmelidir. Ayrıca bir kısım katılımcı da küfrün sinirli bir durumda yaşanan duygu karmaşasından kaynaklı bir his olduğunu belirterek önlenemez olduğunu

belirtmiştir. Küfür genel anlamda istenmeyen bir davranış olarak değerlendirildiğinden katılımcıların küfretmeme konusunda genel itibarıyla yapıcı önerilerde bulundukları görülmüştür.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

2000 ve sonrası kuşak mensubu ortaöğretim öğrencilerinin küfür algılarının çeşitli sorular aracılığıyla nasıl tanımlandığının belirlenmeye çalışıldığı bu çalışmada soruların yanıtları doğrultusunda oluşturulan temalardan da bilgi sahibi olma amaçlanmıştır. Bu bağlamda çalışmada katılımcılardan elde edilen küfürün tanımları “kötü söz, cinsel içerikli sözler ve ağır laflar” ifadeleri Fagerslen’in (2012) çalışmasının bulgularıyla örtüşmektedir. Araştırmada katılımcıları küfre iten nedenin ağırlıklı olarak sinirlilikten kaynaklı bir davranış hali olarak ortaya çıkması ve ayrıca öfkeli halden arınmak için de küfürün tercih edilen bir eylem olarak görülmesi dikkat çekicidir. Bu bağlamda çalışmadaki bulgular ile Ljung’un (2011) çalışmasındaki küfürün hoş karşılanmamasına karşın psikolojik açıdan olumlu tepkiler bıraktığı olgusuyla, yani sinirlilikten kaynaklı tepki olarak açıklamasıyla uyumlu bulunmuştur.

Araştırmada katılımcı örneklem grubu olan ortaöğretim öğrencileri, küfürün ağırlıklı olarak sosyalizasyon sürecinin aktif mimarı olan aile ve mahalleden ziyade okul ortamında önemli bir veriyi işaret etmektedir. Bu durum ise öğrencilerin akranlarıyla okullarda geçirdiği sürelerle ilişkilendirilebilir ve okullarda fiziksel şiddetten ziyade sözel şiddetin dışı vurumu olarak küfürün tercih edildiğiyle açıklanabilir. Araştırmadaki bu bulgu ile toplumda yaygın bir pratik olarak görülen “Küfretme alışkanlığı, önce aile ve mahallede edinir.” tartışması için tekrar bir araştırma alanı açmaktadır. Araştırma verileri okulda küfretme ve küfre maruz kalma probleminin resmini çekmektedir; ancak buna çözüm üretmek için bu veriler ışığında ayrı bir çalışma konusu ihtiyacı doğmaktadır. Ayrıca katılımcı öğrencilerin küfürü önlemede özellikle okullarda “küfretmeme eğitimi almak istemeleri, seminer düzenleme, kitap okuma, aile eğitimi ve bilinçlendirme” gibi öneriler sunmaları sosyalizasyon sürecinde olan bireyin toplumsal barış ve uzlaşmaya ne kadar gereksinim duyduğunu göstermektedir. Bu bağlamda yukardaki araştırma verileri, benzer çalışmalardan farklı olarak ayrı bir perspektif sunmaktadır.

Öğrencilerin okul ortamlarında hem küfre maruz kalması hem de tanık olması gibi durumlar, öğrencilerin sağlıklı eğitim ortamına küsmeye ve öğrenme kayıplarına neden olma gibi olumsuz duygular yaşamasına sebep olmaktadır. Küfür, bu yönüyle düşünüldüğünde eğitim sisteminin temel amaçlarından biri olarak gösterilen öğrencilerin, ruhsal ve duygusal yönden sağlıklı, düzenli ve iyi bir karaktere sahip bireyler olma hedefine ulaşmada güçlük yaratabilir. Toplumun mihenk taşı olan bireyin duygusal ve ruhsal açıdan sağlıklı olabilmesi için küfürü azaltma ve önleme konusunda ivedi çözümler üretmek, zorunlu bir durum olarak görülmektedir. Öğrenciler küfürü din açısından olumlanmayan davranıştan ziyade daha çok sinirlilikten kaynaklı ani olarak gelişen, bazen de toplum tarafından hoş karşılanmayan kötü söz olarak görmüşlerdir.

Araştırma bulguları doğrultusunda katılımcı öğrencilerin küfre maruz kalmada ve küfretmede ortak hisler yaşadığı da görülmektedir. Bu açıdan bu davranış her iki tarafı da yaralamakta ya da olumsuz etkilemektedir. Söz konusu olumsuz süreç, sağlıklı davranışların geliştirilmesi amacıyla yürütülecek değerler ve ahlak eğitimi sayesinde büyük ölçüde azaltılabilir ya da tamamen ortadan kaldırılabilir. Katılımcıların küfretmeme konusunda aile büyüklerinden gerekli uyarıları ve bilgilendirmeleri almaları, küfretmeme davranışı için yeterli bir durum olarak görülmemiştir. Araştırmada küfreden ve küfre maruz kalan tarafların yeterli eğitimle küfretme davranışının değişebileceğini düşünmesi, çoğunluğunun eğitim ve seminer gibi faaliyetlere ihtiyaç duyması önemli bir durum olarak görülebilir. Diğer taraftan “Küfür önlenemez!” diyen bir grup katılımcı ise küfretmeyi toplumsal bir alışkanlık olarak varsaymaktadır. Bu varsayım doğrultusunda ise toplumsal farkındalık oluşturmak amacıyla konuyla ilgili uzman kişiler, psikologlar ve değer/ahlak eğitimi konusunda eğitim verebilecek kişiler sürece dâhil edilebilir ve küfürü engellemek için deneysel çalışmalar veya araştırmalar yapılabilir.

Sonuç itibarıyla ortaöğretim öğrencileri; küfretmeyi kötü söz, hakaret etme, argo söz, cinsel içerikli söz, sinirlilikten kaynaklı tepki, ağır laf, anlamsız söz, duygunun bilinçsizce dışı vurumu olarak açıklamışlardır. Araştırmanın katılımcı örneklemini olan öğrenciler, küfrettikleri zamanki hislerini kötü, rahatlamış, pişman, mutlu olarak ifade etmişlerdir. Öğrenciler, küfre maruz kaldıkları anı ise kötü,

sinirli, şiddet uygulanan ve aciz olan ruh hali olarak belirtmişlerdir. Öğrenciler küfretmeme konusunda yüksek oranda aile büyükleri tarafından bilgilendirilmiştir. Küfretmemeye yönelik katılımcıların önerileri şöyledir: Konuyla ilgili okulda eğitim ve seminerlerin düzenlenmesi, aile eğitimi ve ahlak dersinin verilmesi, kitap okuma alışkanlığının kazanılması.

Araştırmada küfrün daha çok okul ortamında görülmesi nedeniyle sosyalizasyon sürecinin önemli basamağındaki öğrencilerin, eğitim paydaşları olan okul ve aileler tarafından gerekli iş birliğine gidilerek çeşitli farkındalık etkinliklerine dahil edilmeleri sağlanmalıdır. Değerler eğitimi dersi müfredata kazandırılarak küfür konusuyla ilgili eğitimler verilmelidir. Okul-aile iş birliği doğrultusunda yıl boyunca çeşitli aralıklarla küfür hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmalıdır. Okul panolarına küfretmemeye karşı farkındalık oluşturmak için okul rehberlik servisi çeşitli materyaller oluşturmaktadır.

Kaynakça

- Adıgüzel, O., Batur, Z. H. ve Ekşili, N. (2014). Kuşakların değişen yüzü ve Y kuşağı ile ortaya çıkan yeni çalışma tarzı: Mobil yakalılar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 165–182.
- Akduman, G. ve Hatipoğlu, Z. (2021). Kim bu Z kuşağı? *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries*, 5(9), 203-226.
- Bilgili, H. ve Çetin, B. (2020). Siyasî liderlerden beklenen liderlik özellikleri: X ve Y kuşağı bağlamında nitel bir araştırma. *LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 135–151.
- Çiçek, A. ve Yağbasan, M. (2019). Küfür ve argonun gündelik iletişimdeki yeri (Üniversite öğrencileri özelinde bir alan araştırması). *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 32, 13-37.
- Demirel, Z. H. (2021). Çalışma hayatında geleceğin insan kaynağı: Alfa kuşağı. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 1796-1827.
- Fagerslen, K. B. (2012). *Who's swearing now? The social aspects of conversational swearing*. Newcastle Upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing. Who's Swearing Now? The Social Aspects of Conversational Swearing - Kristy Beers Fägersten.
- Gözütok, F. D., Er, K. O. ve Karacaoğlu, Ö. C. (2006). Okulda dayak (1992 ve 2006 yılları karşılaştırması). iogm.meb.gov.tr/siddetveokul/index.htm (19.12.2024).
- Hughes, G. (2015). *An encyclopedia of swearing*. New York: Routledge.
- Kayıkçı Yalçın, M. ve Bozkurt Kurtluk, A. (2018). Dijital çağda Z ve Alpha kuşağı, yapay zekâ uygulamaları ve turizme yansımaları. *Sosyal Bilimler Metinleri*, 1, 54–64.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi* (25. bs.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kocaya, E. ve Dönmez, Y. (2022). Z kuşağının kültürel miras algısı: Safranbolu örneği. *Anasay*, 21, 119–140.
- Kuyucu, M. (2017). Y kuşağı ve teknoloji: Y kuşağının iletişim teknolojilerini kullanım alışkanlıkları. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5(2), 845–872.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *An expanded sourcebook: Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Ljung, M. (2011). *Swearing: A cross-cultural linguistic study*. New York: Springer.
- Savaş, S. ve Karataş, S. (2019). Z kuşağı öğrencisini tanımak. *Eğitim Araştırmaları* içinde (ss. 227–241). İstanbul: Eğitim Yöneticileri ve Uzmanları Derneği Yayınları.
- Taş, H. Y., Demirdöğmez, M. ve Küçükoğlu, M. (2017). Geleceğimiz olan Z kuşağının çalışma hayatına muhtemel etkileri. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 1035.
- TDK. (2019). *Küfür*. <http://sozluk.gov.tr/>, Erişim tarihi: 19.12.2024.
- Üstün, M. ve Taş, A. (2021). X ve Y kuşağı öğretmenlerin kullandıkları motivasyon tür ve araçları. *Kırıkkale University Journal of Social Sciences*, 11(1), 251–267.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Ziyagil, E. H. (2021). Türk müziği dinleme kültürünün, günümüz Z kuşağı nesline aktarılmasına dair bir öneri. *Uluslararası Toplumsal Bilimler Dergisi*, 5(2), 114–133.

Beyan ve Açıklamalar

Etik Beyan: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur (Canan GİRA). Araştırmada Şanlıurfa Haliliye İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden 26.11.2024 tarih ve E-49825805-100-120327786 sayılı kararıyla gerekli izinler alınmıştır.

Yazar Katkısı: Kavram/fikir Canan GİRA (katkı oranı % 35), Sinan GİRA (katkı oranı % 35), Lütfi AĞIRAĞAÇ (katkı oranı %15), Rıza YILDIZBAKAN (katkı oranı %15); veri toplama/işleme Sinan GİRA (katkı oranı %40), Canan GİRA (katkı oranı % 30), Lütfi AĞIRAĞAÇ (katkı oranı %15), Rıza YILDIZBAKAN (katkı oranı %15); analiz Canan GİRA (katkı oranı %35), Rıza YILDIZBAKAN (katkı oranı %15), Sinan GİRA (katkı oranı %35), Lütfi AĞIRAĞAÇ (katkı oranı %15); yazım Lütfi AĞIRAĞAÇ (katkı oranı %15), Sinan GİRA (katkı oranı %35), Canan GİRA (katkı oranı % 35), Rıza YILDIZBAKAN (katkı oranı %15) ve eleştirel inceleme ve düzenleme Rıza YILDIZBAKAN (katkı oranı %15), Canan GİRA (katkı oranı % 35), Lütfi AĞIRAĞAÇ (katkı oranı %15), Sinan GİRA (katkı oranı % 35) tarafından yapılmıştır. Yazarlar makalenin yayınlanan versiyonunu okumuş ve kabul etmiştir.

Finansman: Bu çalışma herhangi bir fon desteği almamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemektedir.

İntihal: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.

Lisans: CC BY-NC 4.0

